

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 24 maj 2016 *

”Begäran om förhandsavgörande — Förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande — Polissamarbete och straffrättsligt samarbete — Rambeslut 2002/584/RIF — Europeisk arresteringsorder — Artikel 4a.1 — Överlämnande mellan medlemsstater — Villkor för verkställighet — Fakultativa skäl att inte medge verkställighet — Undantag — Obligatorisk verkställighet — Påföljd som meddelats genom utevarodom — Begreppen ’personligen kallad’ och ’officiellt underrättad på annat sätt’ — Självständiga unionsrättsliga begrepp”

I mål C-108/16 PPU,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Rechtbank Amsterdam (Amsterdams domstol) genom beslut av den 24 februari 2016, som inkom till domstolen samma dag, i ett förfarande om verkställighet av en europeisk arresteringsorder avseende

Paweł Dworzecki,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden T. von Danwitz (referent) samt domarna A. Arabadjiev, C. Lycourgos, E. Juhász och C. Vajda,

generaladvokat: M. Bobek,

justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 14 april 2016,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Paweł Dworzecki, genom J. Dobosz och A. de Boon, advocaten,
- Nederländernas regering, genom M. Bulterman, M. Noort och B. Koopman, samtliga i egenskap av ombud,
- Polens regering, genom J. Sawicka och M. Pawlicka, båda i egenskap av ombud,
- Förenade kungarikets regering, genom V. Kaye, i egenskap av ombud, biträdd av J. Holmes, barrister,
- Europeiska kommissionen, genom R. Troosters och S. Grünheid, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: nederländska.

och efter att den 11 maj 2016 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,
följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 4a.1 i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 2002, s. 1), i dess lydelse enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009 (EUT L 81, 2009, s. 24) (nedan kallat rambeslut 2002/584).
- 2 Begäran har framställts i ett förfarande om verkställighet i Nederländerna av en europeisk arresteringsorder utfärdad av Sąd Okręgowy w Zielonej Górze (Regionaldomstolen i Zielona Góra, Polen) mot Paweł Dworzecki.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Skälen 5 och 7 i rambeslut 2002/584 har följande lydelse:

”(5) ... De nuvarande förfarandena för utlämning är komplicerade och riskerar att ge upphov till förseningar, vilket kan avhjälpas genom införande av ett nytt förenklat system för överlämnande av dömda eller misstänkta personer för verkställighet av domar eller lagföring. ...

...

(7) Eftersom målet att ersätta den multilaterala utlämningsordning som bygger på Europeiska utlämningskonventionen av den 13 december 1957 inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför på grund av dess omfattning och verkningar bättre kan uppnås på unionsnivå, kan rådet vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 2 i Fördraget om Europeiska unionen och i artikel 5 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskaperna. I enlighet med proportionalitetsprincipen i den sistnämnda artikeln går detta rambeslut inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.”
- 4 I artikel 1 i rambeslut 2002/584 har rubriken ”Skyldighet att verkställa en europeisk arresteringsorder” och däri föreskrivs följande:

”1. Den europeiska arresteringsordern är ett rättsligt avgörande, utfärdat av en medlemsstat med syftet att en annan medlemsstat skall gripa och överlämna en eftersökt person för lagföring eller för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd.

2. Medlemsstaterna skall verkställa varje europeisk arresteringsorder i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande samt bestämmelserna i detta rambeslut.

3. Detta rambeslut påverkar inte skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsliga principerna i artikel 6 [EU].”

5 I rambeslut 2009/299 anges skälen för att vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder när den berörda personen inte har varit närvarande vid förhandlingen. Skälen 1, 2, 4, 6–8 och 14 anger följande:

”(1) Den tilltalade personens rätt att personligen närvara vid förhandlingen ingår i rätten till en rättvis rättegång i artikel 6 i konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, enligt Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheternas tolkning. Denna domstol har också förklarat att den tilltalade personens rätt att personligen närvara vid förhandlingarna inte är absolut och att den tilltalade under vissa förhållanden av egen fri vilja, uttryckligen eller underförstått men otvetydigt, kan avsäga sig rätten att vara närvarande.

(2) De olika rambesluten om genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av lagakraftvunna rättsliga avgöranden behandlar inte konsekvent frågan om avgöranden när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen. Skiljaktigheterna kan försvåra juristernas arbete och utgöra ett hinder för rättsligt samarbete.

...

(4) Det är därför nödvändigt att ge klara och allmängiltiga skäl för när man kan vägra att erkänna avgöranden på grundval av att den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen. Detta rambeslut syftar till att närmare fastställa de allmängiltiga skäl som ger den verkställande myndigheten möjlighet att verkställa beslutet trots att personen inte varit närvarande vid förhandlingen, samtidigt som personens rätt till försvar fullt ut respekteras. Detta rambeslut är inte avsett att föreskriva formerna och metoderna, inklusive de processuella kraven, för att uppnå de i rambeslutet angivna resultaten, vilket faller under medlemsstaternas nationella lagstiftning.

...

(6) I bestämmelserna i detta rambeslut om ändring av andra rambeslut fastställs villkor för det fall då erkännande och verkställighet av ett avgörande, när den berörda personen inte varit personligen närvarande vid förhandlingen, inte bör vägras. Dessa villkor är alternativa: när ett av villkoren är uppfyllt försäkras den utfärdande myndigheten genom att fylla i den relevanta delen i den europeiska arresteringsordern eller det relevanta intyget i de andra rambesluten, att kraven är uppfyllda eller kommer att uppfyllas, vilket bör vara tillräckligt för verkställandet av det rättsliga avgörandet på grundval av principen om ömsesidigt erkännande.

(7) Erkännande och verkställighet av ett rättsligt avgörande när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, bör inte kunna vägras om han eller hon antingen personligen kallats och därigenom underrättats om tid och plats för förhandlingen som ledde till det rättsliga avgörandet, eller om han eller hon på annat sätt faktiskt officiellt underrättats om tid och plats för förhandlingen på ett sådant sätt att det otvetydigt kan slås fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen. I detta sammanhang förutsätts det att personen underrättats 'i god tid', vilket innebär i tillräckligt god tid för att han eller hon personligen ska kunna närvara vid förhandlingen och effektivt utnyttja sina rättigheter till försvar.

(8) En tilltalad persons rätt till en rättvis rättegång garanteras av konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, enligt Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheternas tolkning. I denna rättighet ingår rätten för den berörda personen att personligen närvara vid förhandlingen. För att kunna utnyttja denna rätt måste den berörda personen ha kännedom om den planerade förhandlingen. Enligt detta rambeslut bör personens kännedom om förhandlingen säkerställas av varje medlemsstat i enlighet med dess nationella lagstiftning, varvid ska gälla att kraven enligt ovannämnda konvention måste uppfyllas. I enlighet med rättspraxis i Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna skulle man, när man

överväger huruvida det sätt på vilket informationen tillhandahålls är tillräckligt för att säkerställa en persons kännedom om förhandlingen och när så är lämpligt, kunna ägna särskild uppmärksamhet åt den berörda personens ansträngningar att ta emot den information som riktas till honom eller henne.

...

(14) Detta rambeslut begränsas till att närmare fastställa skäl för att vägra erkännande i rättsakter som rör genomförande av principen om ömsesidigt erkännande. Därför har bestämmelser som exempelvis sådana som avser rätt till förnyad prövning ett tillämpningsområde som begränsas till de fastställda skälen för vägran. De är inte avsedda att harmonisera nationell lagstiftning. Detta rambeslut påverkar inte Europeiska unionens framtida rättsakter avsedda att tillnärma medlemsstaternas lagstiftning på det straffrättsliga området.”

6 Artikel 4a.1 i rambeslut 2002/584 har införts genom artikel 2 i rambeslut 2009/299 och har rubriken ”Beslut när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen”. Den har följande lydelse:

”Den verkställande rättsliga myndigheten får även vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder, utfärdad i syfte att verkställa ett fängelsestraff eller en frihetsberövande åtgärd, efter ett beslut när personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, såvida det inte i den europeiska arresteringsordern anges att personen i enlighet med ytterligare processuella krav i den utfärdande medlemsstatens nationella lagstiftning

a) i god tid,

i) antingen kallats personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet, eller på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen,

och

ii) underrättades om att ett avgörande kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

...”

Nederländsk rätt

7 Overleveringswet (lag om överlämnande, nedan kallad OLW) införlivar rambeslut 2002/584 med nederländsk rätt. I artikel 12 i denna lag anges följande:

”Överlämnande får inte ske om den europeiska arresteringsordern är avsedd att verkställa ett avgörande när den tilltalade inte var personligen närvarande vid den förhandling som föregick avgörandet, såvida det inte anges i den europeiska arresteringsordern att, i enlighet med den utfärdande statens processrätt,

a) den tilltalade i god tid kallades personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som föregick avgörandet, eller på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att det otvetydigt kan slås fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen och underrättades om att ett beslut kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen, eller

...”

- 8 Punkt D i bilaga 2 till OLW, med rubriken ”Formulär för europeisk arresteringsorder enligt artikel 2.2 OLW”, motsvarar punkt d i bilagan till rambeslut 2002/584.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 9 Den 30 november 2015 ansökte officier van justitie bij de rechtbank (allmän åklagare) vid Rechtbank Amsterdam (Amsterdams domstol) om verkställighet av en europeisk arresteringsorder som utfärdats den 4 februari 2015 av Sąd Okręgowy w Zielonej Górze (Regionaldomstolen i Zielona Góra, Polen).
- 10 Arresteringsordern syftar till att Paweł Dworzecki, en polsk medborgare bosatt i Haag (Nederländerna), ska gripas och överlämnas till Polen för verkställighet av tre fängelsestraff, på två år, på åtta månader respektive på sex månader. De två sistnämnda straffen återstår att avtjäna i sin helhet, medan det av det förstnämnda återstår sju månader och tolv dagar. Begäran om förhandsavgörande rör enbart överlämnande för verkställighet av det andra fängelsestraffet.
- 11 Vad gäller det straffet nämns det i punkt D i den europeiska arresteringsordern att den berörde inte personligen närvarade vid den förhandling som föregick den dom varigenom straffet utdömdes. Den utfärdande rättsliga myndigheten kryssade således för punkt 1 b i punkt D i formuläret för arresteringsordern (motsvarande punkt 3.1.b i punkt d i formuläret i bilaga till rambeslut 2002/584). Den punkten gäller när ”berörd person inte har kallats personligen men ... på annat sätt faktiskt officiellt underrättats om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen, och underrättats om att ett beslut kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen”.
- 12 Den europeiska arresteringsordern innehåller följande upplysningar, på engelska, om hur detta villkor uppfyllts, något som måste anges i punkt 4 i punkt D i formuläret:
- ”Kallelsen skickades till den delgivningsadress som Paweł Dworzecki uppgett. Kallelsen togs emot av en myndig person med hemvist på samma adress, nämligen Paweł Dworzeckis farfar eller morfar, i enlighet med artikel 132 i straffprocesslagen, i vilken föreskrivs att ’rättegångshandlingen, om mottagaren är frånvarande, ska delges en myndig person i mottagarens hushåll, och att handlingen, om det inte finns någon myndig person i hushållet, även får delges fastighetsägaren eller en portvakt eller bychefen, förutsatt att denna person förbinder sig att överlämna den delgivna handlingen till mottagaren’. En kopia av domen skickades även till samma adress och togs emot av en myndig person med samma hemvist. Paweł Dworzecki hade för övrigt förklarat sig skyldig och i förväg godtagit det straff som åklagaren yrkat.”
- 13 Den hänskjutande domstolen har noterat att den tidigare tolkat de nederländska bestämmelserna om införlivande av artikel 4a.1 i rambeslut 2002/584 så, att prövningen av om villkoren i leden a–d i den bestämmelsen är uppfyllda måste göras med hänsyn tagen till den utfärdande medlemsstatens nationella rätt. När kallelsen överlämnats till en person i samma hushåll som den eftersökta personen har den hänskjutande domstolen således inte tillämpat grunden för att vägra verkställighet i artikel 12 OLW.
- 14 Den hänskjutande domstolen frågar sig emellertid om en sådan tolkning av nationell rätt är förenlig med artikel 4a.1 i rambeslut 2002/584. Den är av den uppfattningen att unionslagstiftaren genom frasen ”i enlighet med ytterligare processuella krav i den utfärdande medlemsstatens nationella lagstiftning” som föregår uppräkningsdelen i leden a–d i artikel 4a.1 i rambeslut 2002/584 avsett, i synnerhet genom bestämningen ”ytterligare”, betona att rambeslut 2009/299 inte var tänkt att harmonisera medlemsstaternas nationella straffprocessrätt beträffande utevarodomar i allmänhet, och delgivning i brottmål i synnerhet, utan enbart föreskriva gemensamma skäl för att vägra erkännande vad gäller avgöranden i brottmål som meddelats i den tilltalades utevaro. Av detta följer att uttrycken i artikel 4a.1 leden a–d i rambeslut 2002/584 utgör självständiga unionsrättsliga begrepp.

- 15 Vad beträffar tolkningen av dessa begrepp, anser den hänskjutande domstolen att villkoren i artikel 4a.1 a i rambeslut 2002/584 inte är uppfyllda i detta fall, eftersom det inte är fastställt att Paweł Dworzecki faktiskt och officiellt informerats om tid och plats för förhandlingen.
- 16 Den hänskjutande domstolen har betonat att den tolkning av artikel 4a.1 i rambeslut 2002/584 som den föreslår kan vara striktare än de krav som följer av praxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen) rörande artikel 6 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som undertecknades i Rom den 4 november 1950. Europadomstolen ställer enbart det kravet, såsom framgår bland annat av §§ 99 och 101 i dess dom av den 1 mars 2006, Sejdivic mot Italien (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100), att den tilltalade ska ha ”tillräcklig kännedom om vad som görs gällande mot honom”.
- 17 Mot denna bakgrund beslutade Rechtbank Amsterdam (Amsterdams domstol) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:

”1) Är de i artikel 4a.1 a i rambeslut 2002/584/RIF använda begreppen

— ’i god tid ... antingen kallats personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet’

och

— ’i god tid ... på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen’

självständiga unionsrättsliga begrepp?

2) Om så är fallet:

a) Hur ska dessa självständiga begrepp generellt sett tolkas?

b) Omfattas en situation som den förevarande – som kännetecknas av att

— kallelsen enligt den europeiska arresteringsordern delgavs på den eftersökta personens adress och lämnades till en vuxen medlem av hushållet vilken åtog sig att lämna över kallelsen till den eftersökte,

— utan att det framgår av den europeiska arresteringsordern att, och i så fall när, denna hushållsmedlem faktiskt lämnade över kallelsen till den eftersökte,

— samtidigt som det av vad den eftersökte anför vid förhandlingen inför den hänskjutande domstolen inte kan uttydas att han – i god tid – fått kännedom om tid och plats för den planerade förhandlingen –

av något av dessa självständiga begrepp?”

Förfarandet för brådskande mål

- 18 Den hänskjutande domstolen har ansökt om att begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt det förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande som föreskrivs i artikel 107 i domstolens rättegångsregler.
- 19 Till stöd för denna ansökan har den åberopat bland annat att Paweł Dworzecki för närvarande är frihetsberövad i väntan på att överlämnas till Polen.

- 20 Den hänskjutande domstolen har vidare anfört att EU-domstolens svar på tolkningsfrågorna har en direkt, avgörande inverkan på hur länge Paweł Dworzecki kommer att hållas frihetsberövad i Nederländerna, eftersom den domstolen utan ett svar från EU-domstolen inte kan avgöra frågan angående hans överlämnande vad gäller samtliga de domar som den europeiska arresteringsordern avser.
- 21 I detta hänseende ska det för det första påpekas att begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rambeslut 2002/584, som omfattas av bestämmelserna i avdelning V i tredje delen i EUF-fördraget om ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Begäran kan således handläggas inom ramen för förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande.
- 22 Vad för det andra gäller villkoret att målet ska vara brådskande, ska det enligt domstolens praxis beaktas att den berörde för närvarande är frihetsberövad och att frågan om han ska vara fortsatt frihetsberövad är beroende av utgången i det nationella målet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 juli 2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punkt 24). Den berördes situation ska bedömas utifrån tidpunkten för prövningen av ansökan om att begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt förfarandet för brådskande mål (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 februari 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, punkt 40).
- 23 I detta fall är det utrett att Paweł Dworzecki vid den tidpunkten var frihetsberövad. Huruvida han fortsatt ska hållas frihetsberövad beror på utgången i det nationella målet, då frihetsberövandet enligt de uppgifter som den hänskjutande domstolen lämnat har beslutats inom ramen för verkställighet av den europeiska arresteringsorder som utfärdats mot honom.
- 24 Under dessa omständigheter beslutade domstolen (fjärde avdelningen), den 10 mars 2016, på grundval av referentens förslag och sedan generaladvokaten hörts, att bifalla den hänskjutande domstolens ansökan om att begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande.

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 25 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 4a.1 a i) i rambeslut 2002/584 ska tolkas så, att uttrycken ”kallats personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet” och ”på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen” i den bestämmelsen utgör självständiga unionsrättsliga begrepp.
- 26 Det ska inledningsvis erinras om att rambeslut 2002/584, såsom särskilt framgår av dess artikel 1.1 och 1.2 liksom av skälen 5 och 7, avser att ersätta den multilaterala utlämningsordningen mellan medlemsstaterna, vilken grundades på den europeiska utlämningskonventionen av den 13 december 1957, med ett system för överlämnande av dömda eller misstänkta personer mellan rättsliga myndigheter för verkställighet av domar eller för lagföring som grundar sig på principen om ömsesidigt erkännande (se dom av den 5 april 2016, Aranyosi och Căldăraru, C-404/15 och C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 75 och där angiven rättspraxis).
- 27 Rambeslut 2002/584 syftar således, genom inrättandet av ett nytt, förenklat och effektivare system för överlämnande av personer som har dömts eller misstänks för brott, till att underlätta och påskynda det rättsliga samarbetet för att uppnå målet för unionen att bli ett område med frihet, säkerhet och

rättvisa, på grundval av den höga grad av förtroende som ska finnas mellan medlemsstaterna (dom av den 5 april 2016, Aranyosi och Căldăraru, C-404/15 och C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 76 och där angiven rättspraxis).

- 28 Enligt domstolens fasta praxis följer det såväl av kravet på en enhetlig tillämpning av unionsrätten som av likhetsprincipen att ordalydelsen i en unionsbestämmelse som inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar för fastställandet av bestämmelsens innebörd och tillämpningsområde i regel ska ges en självständig och enhetlig tolkning inom hela unionen, med beaktande av det sammanhang i vilket bestämmelsen förekommer och det mål som eftersträvas med den aktuella lagstiftningen (dom av den 17 juli 2008, Kozłowski, C-66/08, EU:C:2008:437, punkt 42, och dom av den 15 oktober 2015, Axa Belgium, C-494/14, EU:C:2015:692, punkt 21 och där angiven rättspraxis).
- 29 Även om rambeslut 2002/584, bland annat i artikel 4a.1, innehåller flera uttryckliga hänvisningar till medlemsstaternas nationella rätt, rör ingen av dessa hänvisningar begreppen i artikel 4a.1 a i.
- 30 Unders dessa omständigheter ska, såsom samtliga som yttrat sig inför domstolen har anfört, de uttryck som den första frågan avser förstås som självständiga unionsrättsliga begrepp och tolkas enhetligt inom unionen.
- 31 Denna tolkning får också stöd om man ser till tillkomsthistorien för rambeslut 2009/299. Som framgår av skälen 2 och 4 i det beslutet har unionslagstiftaren funnit det nödvändigt, efter att ha konstaterat att bristen på enhetlig lagstiftning om avgöranden som meddelas när den berörda personen inte är personligen närvarande vid förhandlingen bland annat kunde vara ett hinder för rättsligt samarbete, att ge klara och allmängiltiga skäl för när man kan vägra att erkänna avgöranden på grundval av att den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, utan att för den skull föreskriva former och metoder, inklusive de processuella kraven, vilka omfattas av medlemsstaternas nationella rätt, för att uppnå de i nämnda rambeslut angivna resultaten.
- 32 Av vad som anförts följer att artikel 4a.1 a i) i rambeslut 2002/584 ska tolkas så, att uttrycken ”kallats personligen” och ”på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen” i den bestämmelsen utgör självständiga unionsrättsliga begrepp och ska tolkas enhetligt inom unionen.

Den andra frågan

- 33 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 4a.1 i) i rambeslut 2002/584 ska tolkas så, att en kallelse, som den i målet aktuella, som inte delgetts den berörda personen direkt, utan på dennes adress har lämnats till en vuxen medlem av hushållet vilken åtagit sig att lämna över kallelsen till den berörde uppfyller villkoren i den bestämmelsen, när det inte går att utläsa av den europeiska arresteringsordern att, och i så fall när, denna hushållsmedlem faktiskt lämnat över kallelsen till den berörde.
- 34 Enligt lydelsen i artikel 4a.1 i rambeslut 2002/584 får den verkställande rättsliga myndigheten vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder, utfärdad i syfte att verkställa ett fängelsestraff eller en frihetsberövande åtgärd, när den berörda personen inte var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet, såvida det inte i den europeiska arresteringsordern anges att villkoren i leden a, b, c eller d i nämnda bestämmelse är uppfyllda.

- 35 Av detta följer att den verkställande rättsliga myndigheten i princip är skyldig att verkställa en europeisk arresteringsorder, även om den berörda personen inte var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet, om villkoren i artikel 4a.1 a, b, c eller d i rambeslut 2002/584 är uppfyllda.
- 36 Vad mer specifikt gäller artikel 4a.1 a i) i det rambeslutet, har den verkställande rättsliga myndigheten en sådan skyldighet när den berörde antingen ”kallats personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet” eller ”på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen”.
- 37 Men hänsyn till syftena med rambeslut 2009/299, vilka domstolen erinrat om i punkt 31 ovan, ska de tydliga, gemensamma delgivningsmetoder som anges i artikel 4a.1 a i) i rambeslut 2002/584 anses vara avsedda att säkerställa en hög skyddsnivå och ge den verkställande myndigheten möjlighet att överlämna den berörda personen trots att denna inte var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till den fällande domen, samtidigt som rätten till försvar iakttas fullt ut.
- 38 Om villkoren för delgivning i artikel 4a.1 a i) i rambeslut 2002/584 iakttas, säkerställer det att den berörda personen underrättats i god tid om tid och plats för förhandlingen. Den verkställande myndigheten har då fog för att anse att rätten till försvar har iakttagits.
- 39 Det är mot bakgrund av dessa omständigheter som domstolen ska tolka villkoren i nämnda bestämmelse i rambeslut 2002/584.
- 40 Den nederländska och den polska regeringen liksom Förenade kungarikets regering anser att en delgivning som den i det nationella målet omfattas av det andra fallet i artikel 4a.1 a i) i rambeslut 2002/584. Med hänsyn till syftet med rambeslut 2002/584 anser de att när en kallelse i adressatens frånvaro har lämnats till en vuxen medlem av hushållet vilken åtagit sig att lämna över den till den berörda personen, ska denne anses ha underrättats om tid och plats för förhandlingen på det sätt som krävs. I synnerhet Förenade kungarikets regering har hänvisat till skäl 8 i rambeslut 2009/299, enligt vilket man, i enlighet med Europadomstolens praxis, särskilt kan beakta den berörda personens ansträngningar att ta emot den information som riktas till honom eller henne.
- 41 Enligt Europeiska kommissionen däremot, uppfyller en sådan kallelse som den i det nationella målet inte villkoren i artikel 4a.1 a i) i rambeslut 2002/584. Även om kommissionen inte utesluter att upplysningarna om tid och plats för förhandlingen på ett giltigt sätt kan förmedlas till den kallade personen indirekt, via andra personer, förutsatt att det kan slås fast att den kallade faktiskt fått kännedom om denna information, såsom nämnda bestämmelse kräver, måste emellertid den utfärdande rättsliga myndigheten tillhandahålla uppgifter som visar att den berörda personen faktiskt haft kännedom om informationen. Det kan inte anses förenligt med den bestämmelsen att beakta en delgivning som vilar på en rättslig fiktion utan att den utfärdande rättsliga myndigheten tillhandahåller ytterligare upplysningar som kan styrka att den berörde faktiskt underrättats av myndigheten om tid och plats för förhandlingen, vilket tycks vara fallet här.
- 42 Rätten att personligen närvara vid förhandlingen utgör visserligen en grundläggande del av rätten till en rättvis rättegång, men den är inte absolut. Den tilltalade kan av egen fri vilja uttryckligen eller underförstått avsäga sig denna rätt under förutsättning att avsägelsen är otvetydig och åtföljs av de minimigarantier som motsvarar svårhetsgraden hos det brott för vilket den tilltalade har åtalats. Det får inte heller vara oförenligt med något viktigt allmänintresse. Även om den tilltalade inte har varit personligen närvarande vid förhandlingen kan rätten till en rättvis rättegång inte anses åsidosatt om han eller hon underrättades om tid och plats för förhandlingen eller försvarades av ett juridiskt ombud som fått detta i uppdrag av honom eller henne (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 februari 2013, C-399/11, Melloni, EU:C:2013:107, punkt 49).

- 43 Rätten till en rättvis rättegång för en person som kallats att närvara vid en brottmålsförhandling i domstol fordrar således att denne underrättats på ett sätt som gör att han eller hon på ett effektivt sätt kan organisera sitt försvar. Artikel 4a.1 a i) i rambeslut 2002/584 syftar till att uppnå det målet utan att för den delen uttömmande ange på vilka sätt detta kan ske. Villkoren i den bestämmelsen är nämligen uppfyllda, utöver i det fallet att vederbörande kallats personligen, om den berörda personen ”på annat sätt” faktiskt och officiellt informerats om tid och plats för förhandlingen.
- 44 Såsom påpekas i skäl 4 i rambeslut 2009/299 är det beslutet inte avsett att på unionsrättslig nivå föreskriva de former och metoder som de behöriga myndigheterna ska tillämpa inom ramen för överlämnandeförfarandet, inklusive de processuella kraven enligt den berörda medlemsstatens nationella rätt.
- 45 Målet med artikel 4a.1 a i) i rambeslut 2002/584, som domstolen erinrar om i punkt 43 ovan, är utan tvekan uppnått om en kallelse skett ”personligen”, såsom avses i första delen av den bestämmelsen. I det fallet är det säkerställt att den berörda personen själv har tagit emot kallelsen och följaktligen informerats om tid och plats för förhandlingen.
- 46 Vad gäller villkoren i den andra delen av samma bestämmelse, syftar de till att uppnå samma höga skyddsnivå för den kallade personen och säkerställa att denne har underrättats om tid och plats för förhandlingen.
- 47 Med hänsyn till bland annat till lydelsen i artikel 4a.1 a i) i rambeslut 2002/584, enligt vilken det otvetydigt måste kunna slås fast att den berörda personen ”hade kännedom om den planerade förhandlingen”, kan dessa krav inte anses uppfyllda redan genom att en kallelse har lämnats till en tredje man som åtar sig att överlämna kallelsen till den berörda personen, detta oavsett om denna tredje man ingick i den berördes hushåll eller inte. Om kallelse skett på detta sätt kan det inte otvetydigt slås fast vare sig att den berörda personen ”faktiskt” fått information om tid och plats för förhandlingen eller, i förekommande fall, exakt när denne fick del av informationen.
- 48 Såsom kommissionen påpekat, kan det inte som princip uteslutas att överlämnande av en kallelse till en tredje man uppfyller kraven i artikel 4a.1 a i) i rambeslut 2002/584. För att målet med den bestämmelsen ska uppnås måste det dock otvetydigt slås fast att denna tredje man faktiskt överlämnat kallelsen till den berörda personen.
- 49 Det ankommer på den utfärdande rättsliga myndigheten att i den europeiska arresteringsordern ange de uppgifter på vilka den grundar sitt konstaterande att den berörda personen faktiskt officiellt fått information om tid och plats för förhandlingen. När den verkställande rättsliga myndigheten säkerställer att villkoren i artikel 4a.1 a i) i rambeslut 2002/584 är uppfyllda, kan den även stödja sig på andra uppgifter, däribland de omständigheter som den fått kännedom om genom att höra den berörda personen.
- 50 Eftersom de fall som avses i artikel 4a.1 a i) i rambeslut 2002/584 avser undantag från en fakultativ grund för att vägra verkställighet, kan den verkställande rättsliga myndigheten i alla händelser, även om den konstaterar att den aktuella situationen inte omfattas av något av dessa undantag, ta hänsyn till andra omständigheter som gör att den kan säkerställa att överlämnandet av den berörda personen inte åsidosätter dennes rätt till försvar.
- 51 Vid en sådan bedömning av denna fakultativa grund för att vägra erkännande kan den verkställande rättsliga myndigheten således ta hänsyn till den berörda personens beteende. Det är i synnerhet i det skedet av överlämnandeförfarandet som en uppenbart bristande omsorg från den berördes sida kan beaktas, särskilt när det framgår att denne har försökt undvika att bli delgiven information.

- 52 Likaså kan den verkställande rättsliga myndigheten beakta den omständigheten, som den polska regeringen åberopat vid förhandlingen i domstolen, att den utfärdande medlemsstatens nationella rätt i alla händelser ger den berörde rätt att begära en ny rättegång när, som i detta fall, delgivningen av kallelsen anses ha skett genom att kallelsen lämnats till en vuxen medlem av den berörda personens hushåll.
- 53 I alla händelser har den verkställande rättsliga myndigheten möjlighet att, om den anser att de uppgifter som den utfärdande medlemsstaten har meddelat inte är tillräckliga för att myndigheten ska kunna besluta om överlämnandet, med stöd av artikel 15.2 i rambeslut 2002/584, begära att utan dröjsmål få nödvändiga kompletterande uppgifter.
- 54 Av vad som anförts ovan följer att den andra frågan ska besvaras på följande sätt. Artikel 4a.1 a i) i rambeslut 2002/584 ska tolkas så, att en kallelse, såsom den i det nationella målet, som inte har delgetts den berörda personen direkt, utan som på den berördes hemadress har lämnats till en vuxen medlem av dennes hushåll som åtagit sig att lämna den vidare till den berörde, inte i sig uppfyller villkoren i den bestämmelsen, när det inte framgår av den europeiska arresteringsordern att, och i så fall när, nämnda vuxna person faktiskt lämnat över kallelsen till den berörde.

Rättegångskostnader

- 55 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

- 1) Artikel 4a.1 a i) i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, i dess lydelse enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009, ska tolkas så, att uttrycken ”kallats personligen” och ”på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen” i den bestämmelsen utgör självständiga unionsrättsliga begrepp och ska tolkas enhetligt inom unionen.
- 2) Artikel 4a.1 a i) i rambeslut 2002/584, i dess lydelse enligt rambeslut 2009/299, ska tolkas så, att en kallelse, såsom den i det nationella målet, som inte har delgetts den berörda personen direkt, utan som på den berördes hemadress har lämnats till en vuxen medlem av dennes hushåll som åtagit sig att lämna den vidare till den berörde, inte i sig uppfyller villkoren i den bestämmelsen, när det inte framgår av den europeiska arresteringsordern att, och i så fall när, nämnda vuxna person faktiskt lämnat över kallelsen till den berörde.

Underskrifter